

**Oponentský posudok na habilitačnú prácu MUDr. Jarmily Čelakovskej, PhD.
„Vliv potravinových a inhalačných alergénů na průběh atopické dermatitidy, vztah k dalším projevům atopie“**

Oponovaná habilitačná práca MUDr. Jarmily Čelakovskej, PhD. je koncipovaná ako komentovaný súbor publikácií autorky, ktoré boli uverejnené v rokoch 2009 – 2018. Ťažiskom je 18 pôvodných prác, z ktorých 15 bolo publikovaných v časopisoch s impakt faktorom, súbor prác je doplnený dvoma kazuistikami a jedným prehľadovým článkom.

Spoločnou témou všetkých publikácií zahrnutých do habilitačnej práce je problematika potravinovej alergie u pacientov s atopickou dermatitídou. Vo viacerých prácach autorka zahrnula do svojho štúdia aj problematiku alergických chorôb dýchacích ciest a to z hľadiska tzv. atopického pochodu, t.j. rozšírenia spektra cieľových orgánov atopie z kože pri atopickej dermatitíde aj na sliznice horných a dolných dýchacích ciest. Vzhľadom na neustále narastajúcu incidenciu alergických chorôb v populácii a len čiastočne známe vzájomné vzťahy v komplexe ich etiopatogenetických faktorov je téma predkladanej habilitačnej práce vysoko aktuálna.

Jednotlivé štúdie boli realizované na rádove stovkách pacientov, a aj ak sa hodnotené súbory v jednotlivých prácach čiastočne prekrývali, veľmi vysoko hodnotím takéto vysoké počty vyšetrených pacientov, výrazne zvyšujúce výpovednú hodnotu dosiahnutých výsledkov. S cieľom vyhodnotenia vplyvu potravinovej a inhalačnej precitlivenosti na priebeh atopickej dermatitídy a na vývoj ďalších atopických chorôb autorka v spolupráci s alergológmi komplexne laboratórne aj klinicky vyšetřila, vrátane prick testov, atopických epikutánných testov a potravinových expozičných testov, súbor adolescentných a dospelých pacientov s atopickou dermatitídou. Na zistenie odpovedí na otázky formulované v cieľoch práce autorka využila všetky dostupné relevantné in vivo aj in vitro vyšetřovacie metódy, vrátane klinického skórovacieho systému, diagnostickej diéty a stanovenia senzitivity a špecificity jednotlivých vyšetřovacích metód. Voľba hodnotených potravinových aj inhalačných alergénov zodpovedá najčastejšie sa uplatňujúcim provokačným faktorom atopickej dermatitídy v regióne strednej Európy.

Publikácie zahrnuté do habilitačnej práce sú vo svojom súhrne spracovaním najrôznejších aspektov vzájomných interakcií potravinovej precitlivenosti a alergie na jednej strane a atopickej dermatitídy a ďalších atopických chorôb na strane druhej. Dosiahnuté výsledky, z ktorých viaceré sú prioritné, nielen rozširujú naše vedomosti o tejto problematike, ale dovolili autorku aj sformulovať niekoľko zásadných odporúčaní pre medicínsku prax.

Medzi najvýznamnejšie výsledky práce patria zistenie úlohy inhalačných alergénov v rozvoji atopického pochodu, úlohy oneskorenej potravinovej precitlivenosti ako provokačného faktora zhoršovania atopickej dermatitídy a vhodnosti uplatnenia diagnostickej hypoalergénovej diéty pri diagnostike potravinovej alergie.

Dosiahnuté výsledky sú veľkým prínosom aj vzhľadom na fakt, že väčšina inými autormi publikovaných prác s touto problematikou hodnotila detských pacientov a o potravinovej alergii u dospelých pacientov s atopickou dermatitídou je k dispozícii len málo údajov.

V práci zahrnuté publikácie prešli recenzným konaním v redakciách príslušných časopisov, nemám k nim žiadne zásadné vecné pripomienky. K habilitačnej práci mám len dve pripomienky z formálneho hľadiska:

1. V kapitole „Úvod do problematiky“, nie sú na šiestich stranách teoretického textu, s mnohými zásadnými poznatkami z ostatných rokov, uvedené žiadne citácie. Vhodné by bolo ich doplnenie.
2. Orientácia vo vyše 200-stranovom súbore autorkiných publikácií v pdf formáte s neočíslovanými stranami je problematická. Vhodné by bolo doplnenie číslovania strán.

Otázky na autorku:

1. Ako sa autorka odporúča klinicky postaviť k pacientovi s laboratórne/prick testom zistenou senzibilizáciou na určitý, nutrične významný potravinový alergén (napr. bielkovinu kravského mlieka), ale s negatívnou anamnézou a expozičným testom na tento alergén? Je v tomto prípade vhodná eliminačná diéta? Ak áno, závisí jej odporúčanie od zistenej hladiny špecifického IgE/priemeru pozitívneho prick testu?
2. Aký je názor autorky na v súčasnosti rozporuplne riešený problém existencie tzv. intrinsic (nealergickej) atopickej dermatitídy? Diagnóza atopickej dermatitídy síce nie je závislá na výsledkoch laboratórnych vyšetrení (napr. dokázanej zvýšenej hladine špecifického IgE), ale nemôže byť absencia dokázateľnej senzibilizácie len prejavom limitovaného počtu vyšetrených alergénov a/alebo vyšetrenia pacienta v čase ešte pred vývojom precitlivenosti voči vyšetrovanému alergénu?

Záverom, MUDr. Jarmila Čelakovská, PhD. svojimi výsledkami zhrnutými v predloženej habilitačnej práci prispela k objasneniu vzťahov medzi potravinovou

a inhalačnou precitlivosťou na jednej strane a atopickou dermatitídou a ďalšími atopickými chorobami na strane druhej. Získané výsledky dokázala zverejniť aj v zahraničných odborných periodikách s impakt faktorom a s významným ohlasom. Predložená habilitačná práca zodpovedá kritériám na udelenie vedecko-pedagogického titulu docenta. Odporúčam prijať ju ako podklad na habilitačné konanie a po jej obhájení odporúčam Vedeckej rade Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni udeliť jej autorke titul docent.

Bratislava, 24..2018

Doc. MUDr. D. Buchvald, PhD.